

Numărul II.

Opadea-mare 18/31 martie 1901.

Anul XXXVII

Idilă de iarnă.

I

Erău bătrâni amândoi. În privirile lor încă vioaie, se citia adesea-ori regrete, când gândul harnic le torcea firul cuvintelor din tinerețe.

Acuma, după ce anii trecuseră grămadă și pe umeri le lăseseră poveri grele de dus, după ce atâtea ierni le grămădiseră pe cap pătură de omăt, — stăteau la țară în liniștea iernei traiului lor.

Și se nemeriseră a fi vecini.

Casa Catinică Udrea eră pe o coastă de deal, la poalele pădurei, aședată în marginea satului, sus, sus de tot.

Cum cătai către vale, în stânga vedeai întindându-se satul cu căsuțe albe bine ținute și care ieșiau din mănuchiuri de copaci, zimbând voios soarelui primăveratec.

În dreapta se culcă o vale verde întinsă, tăiată de mici delulețe pline cu semănăturile de cu toamnă, — velniță vârgată, pe care, lângă verdelile mai deschis, sau mai închis eră dunga ogorului atunci arat și semănat cu păpușoiu, dungă neagră ici mai deschisă, coala mai închisă.

Pe copaci prinsese-a se deschide mugurii cari da pădureii o înfățișare nouă și priveliștei un farmec mai mult.

De la căsuță câțiva pași mai sus eră un mănuchiū de vr'o 10 copaci aședați în jumătate cerc cu partea deschisă către vale. Soarele

I d i l.

resărind îl lumină și Catinică îi plăcea mult să stea pe banca ce pusese acolo, ca soarele s'o poalească și pe dânsa.

Casa lui Alecu Mălură e de cea parte a drumului tocmai în față, așa că cuconul Alecu, de cum face ochi, ridică perdeaua și cată la vecina, cucoana Catinca.

Dacă vede și la etacul ei perdeaua ridicată, se îmbracă repede, iese pe prispa cea lată podită, strigă să-i aducă ciubucare, cafeaua și pernița pentru sub picioare, și așteaptă pe Catinca să iasă ca, el cel dintâi, să-i dea bună dimineata.

Dacă nu vede perdeaua ridicată, se trântesce în așternut iarăș, adese-ori mai trăgând câte-un pușor de somn.

N'ar trece zi de la Dumnezeu, ferească sfântul, să nu se vadă Alecu și Catinca; dar nici se întemplă iarăș vr'o dată să bată ceasornicul cel cu „cucu“ 10 ceasuri de dimineață, fără să nu vie Alecu la Catinca, ori 3 ceasuri după amiază și să nu vie Catinca la Alecu.

De multe ori, s'a întemplat să le stea ceasornicile ---

Ei, uite, inima lui Iancu începe să bată mai tare când eră punct zece --- Atunci potrivii ceasul și pornii la Catinca. Potriveala eră pe țanc; în veci nu da greș.

Acelaș lucru se întemplă și cu Catinca.

Între amândoi se aședase aceea potrivire de simțiri și de obiceiuri, de credinți și de nădejdi, care e mai

tare decât ori ce legătură, mai ales la o vârstă înaintată ca a lor.

Catinca avea 60 ani și eră verde încă, naltă, tot subțirată precum în tinerețe, cu aierul plin de bunătate, de duioșie, dar și de-un fel de mândrie ce tot îi mai rămăsese din vremea de de mult.

Alecu împlinise 75; nalt ca și dânsa, subțirătec tot ca și dânsa, blând, induioșându-se repede, cu glas desmierdător, cu inimă ce nici odată nu păstrase pică.

Se cunoscuseră în tinerețe și s'ar fi luat; dar prostiile omenescii mari fiind în ori ce epocă, fuseseră destul de mari și 'n vremea lor încât să le oprească aplecările unuia cătră celalalt: Catinca nu eră de neam, dar bogată pe atunci, și-o dădură unui boier calic; el bogat și de neam și-i dădură una slută tot de neam, care avea înse și mai mult ca el...

Și tocmai către apusul zilei lor de iarnă le fu dat să se întâlnească, amândoi cu neamul stins, amândoi singuri, amândoi trecuți prin zile frumoase, prin instatornicii pline de farmec, prin dureri împotriva cărora rămăseseră tari, biruitori.

II

Sunt zece ceasuri de dimineață. E o zi de aur pe fond de azur; una din acele zile de primăvară când inima se simte așa de voioasă, ușoară și mulțumită de sine, că, fără să știi cauza și fără să-ți dai osteneala s'o afli, — ești capabil de ori ce jertfă, de ori ce nebunie dulce, de ori ce capriciu fluturatec.

Renașci par' că; toate le vezi cu alți ochi; azurul îți pare o mantie regală ce cade pe umerii Firei în serbătoare; soarele un izvor din care curge nu numai raze de lumină materială, ci și raze de dulce bucurii sufletești. Par' că auzi în spațiu șoapte desmierdătoare, ale păsărelelor între ele, ale izvoarelor cu aierul, ale câmpului cu azurul, ale pădurei cu vântul ca dulce adio.

Sătenii se împrășcie pe ogoare cu plugurile harnice și dulce le pare și lor une-ori munca lor-ingrată, căci truda de azi e speranța de mâine...

Fie ce boabă de păpușoiu ce îngroapă e pentru copil bucuria unui păpușoiu mai mult pentru copt; pentru tatăl se, nădejdea unui păpușoiu mai mult de adunat la altul care o să umple banița...

Când bate „cucul“ zece, în odaia cucoanei Catinca, hop! și cuconul Alecu bătând la ușă.

— He! bună dimineața, coană Tinco.

— Bună dimineața, coane Alecuțule.

— Da ce? ești gata să te duci undeva?

— Șcieam că s'apropie zece și m'am gătit ca să nu te fac s'aștepti. Hai să ne plimbăm, că nu vezi ce zi e astăzi?

— Zi de tinerețe, coană Tincuțo...

— De tinerețe pentru an... de amintiri din tinerețe pentru noi...

— Și-l luă la braț.

— Apoi, dragă coană Tinco, ce mai e pentru noi decât numai focul amintirilor la care ne mai încăldim inimile? grăi moșneagul apucând calea la deal către locul drag Catinca.

Tăcură cât timp umblară, și numai în ochii lor se vedea mulțămirea; iar brațele lor se strîngeau din ce în ce mai tărășor; pe nesimțite. Și dulce le părea acea apropiere tăcută care vorbea unor tăcute

simțiri ascunse părând că vrea să le dea și lor deșteptare, și lor grai.

— Să stăm să ne odihnim, Alecule.

— Să stăm, Tincuțo.

Cătară dulce unul la altul, se strînseră de mână, ei, tinereții trecute, care par' că reinviau în fața tinereței primăvăratică a firei.

Se aședară pe bancă, ea la un colț, el în celalalt și, stăpâniți de ceva nepriceput de densii, rămăseseră într'o dulce visare, cu ochii pierduți în zare, cu zîbetele pe buzele lor îmbetrânite...

El, sprijinit pe amândouă brațele puse cruce pe ghioaga bastonului de corn; ea cu bărbia sprijinită pe degetul arătător al drepte.

Pe fundul verziui al pădurei ce se întindea la spatele lor și luminați de razele soarelui, cât și de razele dulcelor simțiri, ale momentului, amândoi alcătuiau un tablou demn de pensula lui Van-Dyck.

— Par întinerit cu patruzeci de ani, Tincuțo...

— T-aduce aminte de vremea când ne-am întâlnit la Lemana, tu măritată, eu însurat? Erai de 35 de ani și tu păreai tot fecioara dulcele mele visuri de flăcău. Ne-am întâlnit în parcul dominat de uriașul Salvator, munte presărat de locuinți cochete; ne-am întâlnit, și amintirile noastre s'au oglindit în Lugano împreună și odată cu chipurile noastre, pe care se zugrăvisse bucuria cea mai adâncă și cea mai induioșătoare... T-aduce aminte?

— Mi-aduc aminte, Alecule... Și n'am uitat de atunci nici odată tresăritura sdruncinatoare a întregii mele făpturi când mâinile noastre s'au atins...

— Și eră o zi ca astăzi, Tincuțo, și-aduce aminte?... Primăvară și privești făcute anume par' că pentru a răsfăta iubirea...

— Iubirea, da, iubirea... grăi Tinca, cu ochii pierduți în zare...

— În aceeaș seară am plecat...

— Da, am plecat în aceeaș seară...

Dar de ce am plecat și unii și alții, Alecule?

— De ce? Priveștiile eră anume făcute pentru a răsfăta iubirea, Tincuțo... am fugit ca să nu ne apropiăm. Ne-am depărtat căci nu ne-am fi putut stăpâni biruitoarele ispite ale amintirilor...

— Am fugit la Florența, Alecule...

— Am fugit la Geneva, Tincuțo... Și nu ne-am mai întâlnit... ș-atunci... până acum doi ani... aici la țară... singurateci...

— Pân' acum doi ani, Alecule...

— Și iacă visul nostru din tinerețe aproape împlinit tocmai în iarna vieții noastre, Tincuțo.

— Aproape împlinit... Hei, tinerețe, de ce nu te mai întorci odată...

— Tinerețea nu se mai poate întoarce, Tincuțo... dar dragostea, care a supraviețuit atâtor ani, rămâne și îndulcește sfârșitul... Nu-i așa că îndulcește, Tincuțo?

— Așa-i, Alecule.

— Am mai putea noi să ne despărțim acum, Tincuțo?

— Acum? Doamne, ce vorbă... nici odată...

— Și, pe nesimțite apropiată, soarele, ridicat sus, îi vedu deodată stringându-se în brațe și pentru întâia oară sărutându-se...

— Hai să ne cununăm, Tincuțo, zise deodată Alecu... De ce două case ce se privesc de peste drum? De ce o cale să despartă două vieți?

— Dar nu vezi tu, Alecule, că aceeași casă lo-

cuim: a prieteniei; că acelaș drum ne uneșce: al dragostei; că aceeaș suflare ne însuflețeșce: amintirile?

Las' să trăim precum ne găsim, liniștiți, cu simțirile noastre tainice pe care lumea nu le vede și departe mult de ridicol, ca și de lumea, care curenând s'ar apropiâ de noi prin luări în ris și defăimări ...

Să trăim respectați, să murim iubindu-ne ...

— Așă-î, Tincuțo, așă-î — Iartă-me, am fost o clipă tinăr și nu ne mai este iertat să fim ... Tine-rețe stinsă, viață pe sfârșit, puteri ce licăresc fără să se mai aprindă în flacări ... Așă-î, Tincuțo, iubire și prietenie ... obiceiurile de mai 'nainte, pasianțul ... amintirilor ...

Și amendoî bătrânii se ridicară, la braț ducându-se, se porniră la vale ...

Brațele lor se stringeau ca și la venire, încet, pe nesimțite, cu dragoste; — soarele lumină tot atât de voios; ziua eră tot de aur pe fond de azur ...

Numai pe chipurile bătrânilor par' că se zăria o nuanță închisă, o umbră de nor sufletesc: melancolia clipelor trecute, al căror entusiasm nu aveat poate să-l mai simțească ...

N. RADULESCU-NIGER.

Eminescu—Coșbuc.

*Din morți se scoală ... Vine,
Priveșce-'n giur de sine
Poetul plângător.*

*— Nepăsător și rece —
Prin lumea noastră trece
Lipsit de ori ce dor.*

*De-odată el tresare;
Plângend — vedend în cale
O ceată de copii ...
Scârbit întoarce fața
Și îl cuprinde greața
De-a lumii nebunții ...*

*„Cumplita mea durere
Și visurile mele
Odată le-am deplâns —
Copii, cari nu știți încă
Ah, ce-î durerea-adâncă,
Lăsați-ve de plâns!...“*

*Un demon reu odată
În inima-mă curată
Făcutu-s'a stăpân:
Și mă-a răpit dulceața
Și mă-a sfărmat viața,
Cadavru să remân ...*

*Și Musa se-'mbrăcase
În hațne 'ntunecoase ...
Nemărginitul dor
S'a pulberat în lume
Ducend cu el un nume
Ș-un glas spăimântător.*

*Venit-am a ve spune,
Să n'ascultați minune*

*Nicî glasul fermecat:
Cu el să v'amăgească
Și suflet să răpească,
Un demon a jurat!...“*

*Frumoase, dulci cuvinte
Ca psalmi pe buze sfinte,
Petrund din glasul meū
Și nu scăpați de ele,
Cuprinși pe veci de jele
Ah, plânge-veți mereu ...*

*În suflet ele intră
De moarte ve descântă
Și d'un amor păgân —
Perduta fericire
Și dorul de perire
În urma lor remân ...*

*Voî n'audiți, din munte
Ce glas frumos petrunde,
Cum ride de voios!
Și dulcea veselie
De-a lui vibrare-'nvie
Ca soare luminos ...*

*Coșbuc, iubite frate
O vină și abate
O ceată de copii —
Ei vreaț să me-imite
Și vor să se-'nmorminte
Sărmanii toți de vii ...*

*Tu cântă-le iubire
Și dulce fericire
Și dragostea de neam,
De-aș mai trăi — cu pace
Doar și eu asta-și face —
Dar mort, putere n'am ...*

*Desmeardă 'ntreaga lume
Să-mi uțte chiar de nume,
De sufletu-mi trudit.
Rëvarsă 'n toți dulceața,
Revoacă-î la viață
Cu glasul teū vrăjit!*

*Căci — o să aibă vreme
Și demonul, să-î cheme,
Precum m'a fost chemat
Tot dorul să mi-l stîngă —
Atunci, — ah pot să plângă
Precum î-am învëțat!...“*

*Me duc: aud cântare
De dulce desfătare ...
— Cântați copiii!...“*

***

*— Nepăsător și rece —
Din lumea noastră trece
Lipsit de ori ce dor ...*

Șimleul-Silvaniei 1901.

ALEXANDRU ACIU.

M e t e o r.

(Urmare.)

Fără o frumoasă dimineață de maiu. După ce dejunară, cei doi locuitori ai peșterii, Armand și Sibacis, eșiră ca să facă o plimbare prin codrii înverdiți.

Natura strălucia aici în toată splendoarea ei.

Ei trecură pe lângă isvor, merseră, — trecând pe la casa Lodei, unde se opriră puțin, coboriră spre poalele munților.

Lilica se duce la școală

Tiflis-ul apărură în depărtare, scaldat în razele de soare.

Ei povestiau botanisând, Sibacis tocmăi, aflase de potrivit timpul ca să-i dea lui Armand ultimele instrucțiuni, ne mai având el decât vre-o 4 zile, până la reîntoarcerea în Europa.

Astfel merseră cam două ore. Atunci niște glasuuri vesele de femei, ce adună fragi și bureți, le loviră audul.

Sibacis se opri. „Nu-î permis, — zise el, — să fim veduți. Ne ascundem în acest tufiș, până ce

trec!“ — Și el se culcă pe iarbă, după tufișul care îl acoperia destul de bine.

Armand îl imită. — Nu peste mult, — o grupă de fete tinere trecu pe cărarușa ce ducea pe coasta muntelui. Ele purtau coșuri, pline cu fragi, și împodobite cu flori.

Îndată după ele, — urmă altă grupă, — altele veniau singure, așa cum se împrăcieseră culegând fructele. — Apoi totul se liniști.

Ei voiau tocmăi să-și urmeze calea, — când pe cărare apărură iarăși o fată, care rămăsese mai în urmă. — Ea venia încet, și gânditoare, — cântând cu glas încet.

„Ascultă Raucas, — zise Sibacis, — iată ai o casiune să-ți încerci puterile. Stai în drum, și încearcă de fă cu dânsa cea ce ești fac cu Lodo. Adoarme-o!“

La asta și Armand gândise. El se ridică deci încet, și ducându-se la marginea cărării, se răsămă de un arbore, cu fața spre partea de unde venia femeia, care nu presimțea nimic.

Armand își încrucieșă brațele pe piept, iar ochii lui luară un lustru sinistru.

Când țerana eră de vre-o 100 de pași departe de Armand, îl vedu, cum stă răsămat și o privește cu ochii schinteiațori. Nimic nu părură curios, decât prezența unui bărbat tânăr, de la oraș, în acest codru. Și ea se apropie. Înse la fiecare pas ce-l făcea, simțea în corp o oboseală ce o cuprinde, apoi o infiorare de a privi în acei ochi schinteiațori.

Înse privirea nu și-o putea lua de pe ei. — Pășind își ținea privirea țintă în ochii lui Armand. — Când fu de 5 pași, — Armand ridică brațul drept, cu un gest poruncitor, și apoi imperios:

„Dormi! — zise el, — dormi, o voesc!“

Țerana se cutremură, se opri șovăind. Ochii ei își luară o expresiune stranie, corpul ei se înțepenă, ca o statuă stetea înaintea lui Armand. — Eră adormită.

„Bravo, — bravo, Raucas, — strigă Sibacis apropiindu-se. Ești dexter. Bravo. — Acum întreabă-o!“

Armand o prinse de mână, la ce țeranca se cutremură.

„Cum ți-e numele?“ — întrebă el.

Ea nu răspuse.

„Vorbește; — voesc!“

„Sofia!“

„Spune-mi, Sofio, — poți răspunde întrebărilor mele?“

„Așa cred, — răspuse Sofia.

„Îndreaptă-ți privirea spre Erivan, Scutari, Constantinopol și te oprește în capitala României.

„Bine, — murmură dânsa.

„Vești?“

„Da.

„Mergi la Bazarul din strada principală, întră în etajul prim!“

„Bine!“

„Ce vești?“

„O femeie!“

„Cum e? Descrie-o!“

„E blondă, — înaltă.

„Bine. Pe dânsa o caut. Ce face ea acum?“

„Ah! — șede pe un scaun și plânge.

„Plânge? — Nu ai putea ști, de ce?“

„De dor.

„Ah! de dor? Și cui îi poartă dorul?“

„Aceluia, a cărui epistolă o ține în mână, muindu-o în lacrimi.

„Și a cui e acea scrisoare?

„A ta.

„Plânge de bucurie, ori de durere?

„De durere!

„Ce i cauzează durerea?

„O altă epistolă, ce o ține în sin!

„Ceteșce-o!

„E un scurt bilet, conține numai atât: „Scumpă

Laură!

Îți aduc la cunoștință, că m'am hotărât ca cununia noastră să nu o mai amân. În septembrie vom ține-o.

Te sărută al teu logodit

Alexandru.

„Așa dară e logodită?

„Da, — de 2 ani aproape.

„Bine, — îți mulțumesc.

„Acum mergi, — ajunge-ți soatele.

„Pe drum să te trezești apoi, din somnul magnetic!“

Sofia plecă cu pași greoi și mașinali. — Ce doi bărbați, priviră lung în urma ei, până ce dispărură. — Atunci schimbă direcția, — și după mers de 2 ore ajunseră la peștera lor.

***

Ibrahim, credinciosul căruțaș, fiind avisat de cătră Sibacis, se prezentă la locul de întâlnire nu peste mult, coborî la isvor și Sibacis.

Ibrahim se închină cu respect.

„Ibrahime, — începă Sibacis, — ai putea tu face o călătorie până în Europa?

„Cu povoară?

„Da.

„De ce nu?

„Ibrahime, răsplata ta de astă dată va fi îndoită. Veai avea să câștigi 3 cară, cu câte 4 cai iuși. Le vei aduce câte unul, singur, — la locul știut, de încărcare. — Eu voi lăsa pe funii, cea ce voese să puși în trei cară.

Toate vor fi bine legate, și învăluite. Tu peste toate vei pune apoi un acoperământ de piele. — Încercând un car, îl vei duce la Tifis, de unde vei veni apoi cu al doilea, după aceea cu al treilea.

„Iată, — îți dau bani să cumperi cară uoară, și cai. — Toate aceste vor fi apoi ale tale. — Apoi și altă răsplată te așteaptă!

Zicând aceste, dete 10 mii de franci lui Ibrahim, care căscă ochii mari.

„Ce rămâne e al teu. Peste 3 zile în zori de ziuă, vei fi sub stâncă, la locul știut!

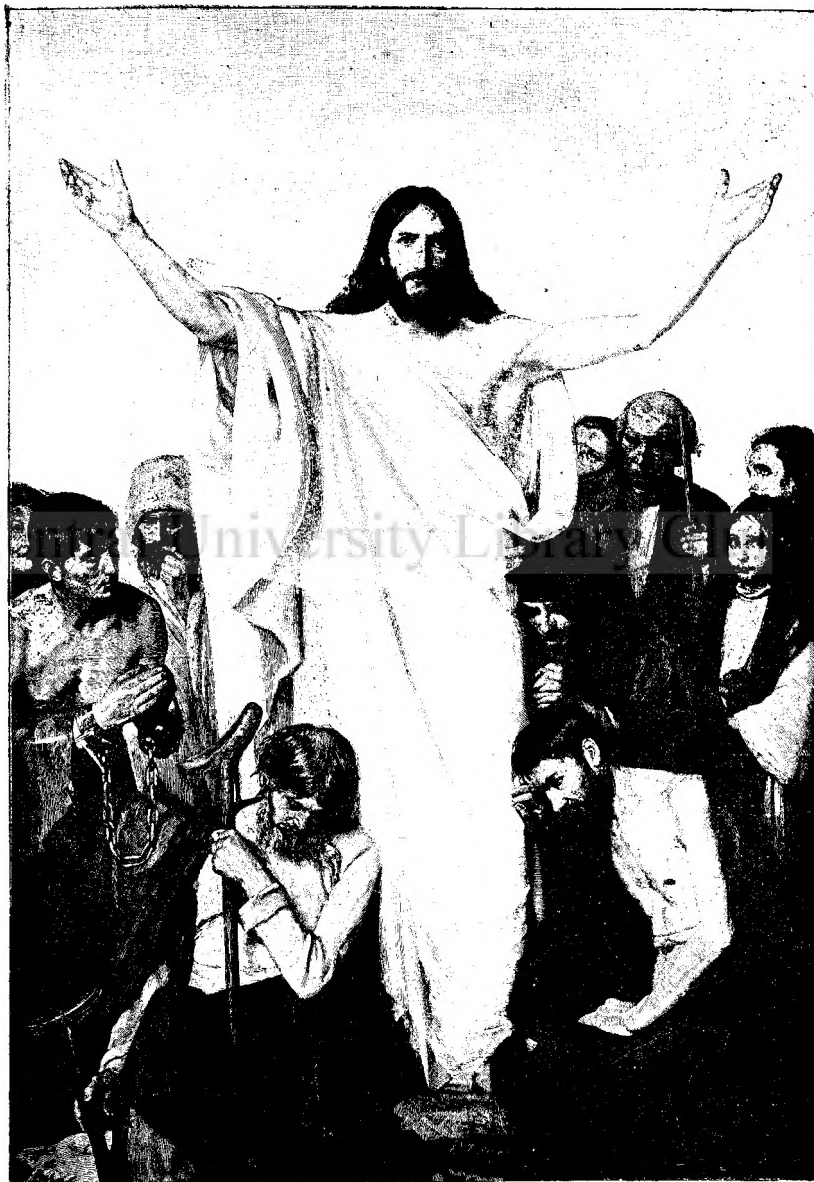
— Și prin foc, dle! — zise acesta plecând pe pəriu în jos.

Sibacis se reîntoarce la peșteră. Peste o oră el eși urmat de Armand, care aducea pe Djened de frâu.

„Șease ani, scumpul meu Raucas, — 6 ani, și iar ne vom revedea. — Ține toate în minte ce ți-am spus, — împlineșce totul, — studiază. — Când vei

veni, — îți voi da elixirul, apoi bețișorul cel puternic. — Până atunci, — ori ce dorești, ori ce voești să șei, și ori ce reu te-ar ajunge, — tu me vei înșei în decursul somnului.

Tot ce îți trebuie, — cărți, aparate, fluide, — aur, — diamante, toate îți vor sosi. — Cu averea considerabilă ce o duci cu tine, — te instalează ca un rege. — Cumpărăți casă în locul cel mai frumos, casa cea mai pompoasă. — Ține personal mare, și dă pe bogatul, numai așa nu se vor atinge de tine. — Laboratorul ți-l instalează după planul ce eu ți

Din viața lui Isus.

l-am dat. — Pe drum te păzeșce. Nu-î vorbă, Djened e iute, — dar oamenii sunt rei. — Și — acum pleacă Raucas, — Dzeu te povățuieșcă!

— Armand sărută, lăcrămând, mâna învățatorului. — Acesta îl strinse la sin și-l sărută pe frunte.

— Armand porni la vale prin albia pəriului, ducând pe Djened de frâu. O durere adâncă îl cuprinse părăsind aste locuri cu cari se familiarizase în cele 5 luni cât stătura aici, — și despărțindu-se de bunul său învățator, care îi eră ca un al doilea tată. — El merse pe jos până în drum, — aici se incre-

dință dacă cele două cofrete de os, sînt bine legate de șea; și apoi încălecă pe Djened, care o luă în trap.

Sibacis privi după dînsul cu ochii lăcrămînd. — Această despărțire îl durea mult. — El scoase o lornetă, și-l urmări cu privirea pînă ce se perdî din vedere. — Atunci oftă dureros, — și porni spre peștera ce-i părea că merge în mormînt.

Ajungînd, se opri în sală, întoarse fața spre stîna Lodei, — și ridicînd un braț, strigă cu glas tremurător:

„Lodo, — dormi! — Vino pe drumul știut la Sibacis, — voesc!“

X

De nou în capitală.

Într'o după amiază călduroasă de iulie, doi călăreți grăbiau pe drumul de țară, aproape de capitală. — Ambii erau tineri, sub 30 de ani, — primul, care părea a fi stăpînul, — eră pe un cal arab, — iar celalalt, un fecior puternic, și îndrăsnit, — venia la doi pași după stăpînul seü. — De calul acestui din urmă, erau legate lângă șea, cu multă îngrijire, două cofrete din os de elefant. — Primul eră îmbrăcat într'un costum din catifea neagră strînsă la corp, — pe umeri avea o pușcă prețioasă și fin lucrată. Atît el, cît și frumosul cal arab, erau plini de prav. — Celalalt, — servitorul purtă o livrea roșie, foarte frumoasă. — Se vedea că nu călătorise împreună cu stăpînul seü, — căci nu părea așa obosit și prăvos.

„Ioane, — zise stăpînul, — lui Djened iai dat ovės? — Tin mult la acest cal.

„Dat, dle Armand, — cum să nu-i dau.“

Armand, fiindu-i drumul prin orașelul seü natal, se abătî pe la casa părințească. Aici află pe Ioan, — băet care crescuse la casa lor, și care acum venise de la cătănie. El de mic ținea mult la Armand, și acum, când se rugă de el cu lacrimi în ochi, — să-l ia cu dînsul, că-și va da viața în orîce moment pentru bunul seü domn, — Armand îl primî emoționat. — Îi cumpără un cal frumos, — și în orașul proxim, — unde poposiră o zi, lăsă de-i făcî lui Ioan o livrea. — Astfel voiă el să se presinte în capitală, la primul otel.

În depărtare, — se vedea marea de case, — de-asupra lor cu turnurile lucitoare. — Djened o luă în galop. Ioan abia putea urmă cu calul seü sborul acestei rîndunici.

Ei intrară în mahalale, apoi pe drumul îndesuit trecură în trap repede cătră centrul capitalei.

Ajungînd la un otel pompos, ei intrară.

„Doresc să staü timp nedeterminat împreună cu lacheul meü, — în otelul acesta, — zise Armand otelierului, — care îi eșise în cale, — și voesc să ocup în etajul prim niște odăi frumos aranjate.

„Puteți dl meü, — alegeți după dorință. — Frit, — strigă el, — vino du caii dluî la grajduri.

Apoi conduse pe oaspele seü în odăile cele mai frumoase.

Coborînd, — otelierul chiemă pe intendentul seü, — zicîndu-i: „Oaspele cel nou să fie bine servit, el pare un prinț străin, foarte bogat.

(Va urmă.)

V. E. M.

Te-ai dus.

*Te-ai dus, p'aicea ai trecut
Cum vîntul fuge iute,
Trece-ai ca ș-un necunoscut,
Și eü priviam în urma ta
Părea că mintea mi-am perdut ...*

*Te-ai dus, — cum visurile trec
În inimile noastre,
Fără să-mi zicî vre-un cuvînt,
Lăsînd în suflet locu-ți gol
În inimă mormînt ...*

*Și eü, — oh Dne cum te-am plîns,
Cum în tăcere și secret
Văliam mormîntul nou săpat
Unde atunci te-am îngropat,
Tu visul meü ... cum m'ai lăsat! ...*

OLGA DORINA PORUȚIU.

Strigoaia.

Novelă de Karl Emil Franzos.

(Urmare.)

Îl imî gâci cugetele.

„Iubite amice, — zise el cu niște grimasuri comice, — doară tu n'ai studiat teologia morală ori oratoria diplomatică?! Acum să nu-mi începi cu ...

„Predice, — voi el să zică. Dar —

„Henryk, Henryk! — sună o voce ca de argint din catul prim, mai ca ciripitul unei paseri, — vii numai decît?! Tu Henryk nesuferibil! Ias' să vie prostul acel de fermecător bîtrîn!“

Henryk rise ca nebun și chiar prostul cel de fermecător bîtrîn trebui să ridă.

„Henryk! — mai resună odată, Aniula se plic-tiseșce și tu nu vii la ea, așa ... Și iute ca gîndul sbură un paș ușor pe trepte la vale și o ființă minunată zăcea în brațele lui Henryk și me privia cu ochi mari, strălucitori.

O ființă minunată — încă și acum mi se nă-zăreșce ... Frumoasă ca păcatul și scelerată, turbată, împingătoare spre păcat ca aceasta — cea mai frumoasă drăcoaică, care a umblat cândva pe pămîntul cest întunecat spre a întoarce capetele bieților fiî de om, o zină rea. Cum să o descriu numai? Cugeta-ți-ve, că cel mai mare pictor al tuturor timpurilor ar fi pictat icoana sensualității în modul cel mai perfect posibil, și în colorile lui ar fi amestecat toate nuanțele dulei și sîlbatică, și icoana aceasta ar fi sărit de odată din ramă și s'ar fi mișcat înaintea voastră încoace și încolo ... Său cugetați-ve că o pară înflăcărată ar fi primit de odată carne și sânge și s'ar fi străformat în figură de om, dar totuș să se mai vadă flacăra, bobotirea ... Dar toate sînt nimica! Mai scurt: eră o țigăncușă de cincisprezece ani.

Iancu, care chiar imî ducea coferul, me privi întrebător, ca și când ar fi voit să zică: „Da ce-i? Strigoaie-i? — Oh, omul nu eră chiar așa de prost, precum se vedea! — aceasta eră în adevăr o stri-

goaie și încă una din cele mai periculoase. Eu o simții însumi și Henryk — el eră cufundat până după urechi în farmece rele. Aceasta se vedea din sângele cel turbat, cu care strîngea pe bruneta în brațele sale.

Ea-și întoarse capul și me privi un moment — privirea ei se opri în a mea. Apoi se smulse din brațele lui Henryk jucă odată, de doue ori, de trei ori pe lângă mine, cât prinse a me ameți, și strigă și ridea ca scoasă din minte.

„Ha-ha-ha! Acesta vrea să fie un fermecător! ... ha-ha-ha! gros! ... roșu! ... tinăr ... ha-ha-ha! e prea prost, pentru prostia ta trebuie să te sărut!”

Și ea sbură la mine și me sărută pe buze, cât me treceaă ferbințeli. Eu voii să o rețin și — pliose! îmi lipi o palmă peste obraz atât de zdravănă, cât vedui schintei verđi înaintea ochilor. Și în acel moment trase și lui Henryk o palmă peste obraz și imediat o ducină de sărutări pe gură, sêlbatică, lungi, pătimașe, cum un vampir suga sângele. Și apoi simții iar buzele ei pe ale mele și într'aceea urechile mele amêndoue, de care se ținea ea, le strîngea cu atâta putere în pumnul ei cel mic brunet, de gândia că mi le trage de la loc. Și huș! — de loc fu peste trepte și prin coridor în salonașul ei bine luminat; noi după ea.

Ea ședea în mijloc pe un covor pe care erați o mulțime de flori de câmp.

„Ascultați, — ne primi cu superbia și demnitatea unei princese, — fiecare să ședeți jos în câte un ungher; tu Henryk colo, iar tu fermecătorule dincolo, de cătră balcon. Numai decăt!...”

Și noi?

Ian găciți! Noi am ris cu hohot, dar — am ascultat, ne-am supus ca niște școlari începători, și ne-am ghemuit fiecare în unghiul arătat. Eră comic, prost, neuman, — dar trebuî să facem. Singur nu șeiu, de ce? Atunci nu șeieam nimica și nu șeiu nici azi.

Strigoaia părea a nu se ocupă de noi. Ea ne privia și apărea îndestulită, esamină apoi devastarea din salon și se mai plecă odată. Apoi începă a cântă încet impletind o cunună din florile de câmp.

Eu nu șeiu, ce fețe aveam, dar cu aceea ce a făcut ea în salon, putea fi în adevăr îndestulită a-aceasta ființă minunată de frumoasă și de nimică. Gândia că Tatarii, inimecii nostri seculari, aū inundat iară în Podolia și chiar aci ar fi stat opt zile. O oglindă eră spartă și peste ceealaltă atêrnă o naframă de damast sfârticată în mijloc — „eu șeiu și fără de aceste că sînt frumoasă, — rise diavoloaica. Icoana Madonei, o frumoasă copilă a Saxtinei, avea o barbă făcută cu cărbunele, iar sântul Iosif de alătura purtă ceapsă. Scaunele erau resturnate pe jos ori se propăia numai în trei picioare, o mêsută de tot frumoasă și elegantă eră tăiată formal, și din perinele sofei eră scos pêrul. Iar ușile balconului aveau mai mulți ochi spartii decăt întregi.

Eu întrebaii uimit după cauza atâtor devastări.

„De oare-ce me plictiseșce deschiderea ușei, — respunse ea ridênd. Aer curat — eu voii pururea aer curat. De altcum — tacii fermecătorule! Fii cuminte, că atunci poți veni aci. Tu Henryk încă — haidăți încoace!”

Noi ne aședarăm lângă ea. Și ea se jucă un interval cu capetele noastre, cum se jucase cu florile. Aci sărută pe Henryk și me lovia pe mine, a-

poi me bătea pe mine cu flori și pe Henryk il urzică. Cu greți și-ar putea cineva imagina ceva mai sêlbatic, mai frumos și mai urit totodată. Apoi sări de odată și prinse a jucă prin odaie. La fiecare pas strică ceva. Frumosului bust al lui Kosciusko din unghiu îi ridică capul — „de oare-ce eu nu pot suferi domni bêtărni”. Și de sigur ar fi pregătit aceeaș soarte și celuilalt bust al lui Mickiewicz din celalalt unghier. Chiar se pregătia să-l lovească, când me îmbărbătaii și sârind între ea și bust strigaii:

„Ho! — De acesta nu te atinge!”

„De ce, fermecătorule?!”

„De oare-ce acela însușeșce unul din cei mai mari fermecători, — respunsei eu teribil de serios. Și mințesc eu — n'a fermecat Adam Mickiewicz în adevăr pe tot însul, ce l-a cunoscut? — De-l atingi, numai decăt devii pisică!”

Ea rise sêlbatică — aceasta perspectivă i se pără deosebit de interesantă.

„Miaii! Miaii! — făcū ea ca o pisică tinêră și se netedii cu lăbuțele peste față și se apropiă de mine chiar ca o pisică. — Miaii! Miaii! — îmi eră frică de fața mea netedă.

Ascultă! în grădină un adevêrat mieunat de pisică. „Miaii! Miaii! — rêsună tare și în tonuri lungite, ca un echo a mieunăturilor din lăuntru.

Aniula își lăsă mânil în jos și ameți formal. Devenise foarte palidă, îi tremurau toate membrele, ea aruncă o privire spre fereastră și ne privia fricoasă și cu ură vedită. Schimbarea-i fu atât de repede și vizibilă, cât îi veni bătătoare la ochi chiar orbitului de dragoste Henryk.

„Ce-ți este? — întrebă el cu dulceață. „Miaii! Miaii! — mai rêsună odată țivlitor. Și cu sărituri grăbite străbătū mârțanul cel mare negru prin ochiul cel spart de la ușa balconului și se aședă pe covor și ne privi pe rënd întrebător.

„Heisa! — Bruneta făcū un salt în aer; ochii ei străluciau: „Heisa! — tu ești! Așteaptă tu numai! — Ea se repeđi spre ușa. „Eri ți-am tăiat coada, azi te sugrum! Hai numai încoace, tu frumușică, hai! — Dar dobitocele cel negru nu avū gust să se apropie de ea. Din contră, cu o săritură fu pe fereastră afară și se pierdū în întunerec.

„Aduceți-mi-l! — Ochii ei schinteaui, mânil și le întindea rugător spre noi: — Și de-ar trebuî să mi-l căutați noaptea întreagă, trebuie! Sus! numai decăt! — eu așă voii. Căutați prin toată grădina mârțanul și mi-l aduce-ți!”

Și Henryk, sumetul Henryk, contele Henryk Kornicki chiar voia să se ridice și eu — hm! eu încă! Dar Aniula se cugetă și mai privi odată afară.

„Nu! — eu — eu sînt obosită. — Și repede se aședă pe genunchile lui Henryk și-și puse capul pe pieptul lui și-și inchise ochii și șoptii încet: „Aniula e atăt de obosită — Aniula vrea să doarmă — Henryk să meargă acum! — Ea vorbiă tot mai încet, părea că a adormit în brațele lui. „Du-te — când voii voi să te mai sărut — te chem eu.

„Mai lasă-ne să stăm o leacă la tine, — o rugă el stringêndu-o pătimaș la piept.”

Își descleștă dinții, o! cum suridea, atăt de drăguț, atăt de dulce! Dar nu mai respunse, i se ridică tinerul piept în respiruri regulate.

(Va urmă.)

S A L O N.

Regele Carol la Academie.

București, 8/21 martie 1901.

Mercuri, 7/20 martie, la orele 2 după amiază, M. S. regele Carol însoțit de adjutantul de serviciu, a mers la Academia Română, unde a presidat ședința de deschidere a sesiunii ordinare anuale.

La sosire, Majestatea Sa a fost primit de dl D. Sturdza, președinte al consiliului de miniștri, de dl ministru al cultelor și instrucțiunii publice și de biourul acestui înalt institut de cultură.

Regele, intrând în sala de ședințe, fu salutat cu respect și iubire de către membrii Academiei și de către întregul public, venit să asiste la această solemnitate.

Majestatea Sa, deschidând ședința, dl Iacob Negruzzi, prim vice-președinte, dădu cetire următoareii cuvântări :

Sire,

Este mare onoarea pe care Majestatea Voastră o face Academiei Române, venind în mijlocul ei în fiecare an. Majestatea Voastră, Înaltul protector al Academiei, a urmărit în totdeauna cu un viú interes lucrările noastre. Ea a îmbogățit biblioteca și colecțiunile noastre ; a dat puternicul Seú sprijin studiilor și dezvoltării limbii române, cercetărilor noastre istorice — în special ale istoriei naționale — și în deobște tuturor științelor ce sunt patrimoniul comun al omenirii.

În fericita domnie a regelui Carol, toate ramurile de cultură au propășit în România.

Astăzi, când Majestatea Voastră stă să implinească trei-zeci și cinci de ani de domnie — domnia cea mai lungă ce au cunoscut țerile noastre după aceea a lui Ștefan cel Mare, sunt fericit și mândru să urez, în numele Academiei Române, ca Majestatea Voastră să ajungă și să întrecă în lungime domnia gloriosului Voevod al Moldovei.

Trăiască regele Carol, viteaz în timp de război, înțelept în timpul de pace și ocrotitorul mișcărei intelectuale a Românilor !

Trăiască Majestatea Sa regina !

Trăiască Dinastia !

La care Suveranul binevoi a răspunde :

Simt totdeauna o adevărată mulțumire, când pot lua parte la lucrările Academiei. Astăzi, la începutul sesiunii sale anuale, vin cu bucurie, în mijlocul d-voastre, spre a ve aduce călduroasele Mele salutări și a arată din nou neclintita simpatie ce păstrez acestui înalt aședământ de cultură.

În anul trecut am avut plăcutul prilej de a ve remite un manuscript inedit, privitor la domnia lui Alexandru Ipsylanti, în Moldova ; astă-dată doresc a atrage atențiunea d-voastre asupra corespondenței politice a lui Frederic II, rege al Prusiei, în care am

găsit câteva interesante însemnări, atingătoare de relațiunile internaționale ale Moldovei, pe la sfârșitul veacului al XVIII.

Această mare publicație, începută la 1879, cuprinde deja 26 volume, și aproape 17.000 scrisori ale regelui Frederic, în care se oglindesc iscusita judecată, minunata prevedere, precum și toate celelalte strălucite însușiri ale bărbatului de stat, cari au asigurat acestui mare Suveran o înriurire precumpenitoare în resolvarea cestiunilor ce miscau Europa, în a doua jumătate a secolului al XVIII.

Nimic nu scăpă atențiunii sale, pururea deșteaptă, care se îndreptă chiar asupra afacerilor celor mai mărunte.

Cunoscut este că pe atunci Prusia cumpără cai în Moldova, pentru cavaleria sa.

În 1767, la 8 iunie, sub domnia lui Callimachi, regele Frederic ordonă trimisului seú la Constantinopol, majorul de Zegelin, să ceară de la Înalta Poartă ridicarea măsurilor de poprire contra exportului de cai din Moldova, și stăruiește pentru un grabnic răspuns. La 15 iulie maiorul de Zegelin raportează Suveranului seú că poprirea a fost ordonată de către Poartă, în urma denunțărilor Hospodarului însuși, care, căindu-se în urmă de greșita lui intervenire, stăruiește acum personal pentru revocarea ei. La 12 august, regele Frederic cere informații despre soluția dată, pe care o așteaptă cu nerăbdare. Hotărârea Înaltei Porți se va găsi, de sigur, în volumul 27, acum sub tipar.

Vrednice de interes în această afacere sunt motivele cari au împins pe Hospodarul Callimachi la această purtare, căci ele sunt în legătură cu mari interese politice. Până la un oare-care punct le putem descoperi tot în corespondența lui Frederic.

Într'adevăr, găsim mai multe scrisori în care se vorbește de un domn La Roche, care fusese mai dintâu secretarul lui Ioan Grigore Vodă Ghyka, fost dragoman la Înalta Poartă, apoi secretarul lui Callimachi, precum și agentul lor la Varsovia, tocmai în acele vremuri când soarta Poloniei se hotără de către vecinii seí.

Poniatowski se alesese, în 1764, rege al Poloniei ; în același an Frederic încheiase un tractat cu împărăteasa Caterina în care se stipulă între altele și menținerea constituțiunii polone. Disențiunile politice și religioase din anii 1766 și 1767 pricinuiră în Polonia mari certe și desbinări adânci între partide, precum tot de-odată și neînțelegeri între marile Puteri.

Europa eră împărțită în doué tabere : Rusia, Prusia și Anglia într'o parte, Austria și Franca într'alta. Frederic urmă cu o atenție deosebită evenimentele ce se desfășurau în Polonia, unde avea ca trimis al seú pe consilierul de legațiune Benoit. Acest diplomat eră în relațiuni strînse cu La Roche, care se tot lăudă de marile serviciuri aduse regelui Prusiei prin informațiunile sale, sau mai bine zis prin spionajul seú.

Între altele, scrie Frederic lui Benoit, la 16 iulie 1763 :

„Quant au sieur La Roche j'ignore, à la vérité, „les grands services qu'il doit m'avoir rendus, mais „pour le contenter en quelque façon et l'entretenir „dans la disposition de vous servir, je vous ferai „adresser une montre d'or dont vous saurez lui faire „présent pour apaiser tant soit peu son avidité“.

Această scrisoare este semnată, nu de Frederic, ci Frederic, cum obișnuia regele Prusiei în toate scrisorile sale în limba franceză.

În anul 1764, Benoît raportează Suveranului său că La Roche făcuse o călătorie la Halle și că, la întoarcerea sa a venit să-l înștiințeze că are ordinul de la Hospodarul Moldovei să rămâie în Varsovia, spre a îngriji și de interesele Porței până la alegerea noului rege al Poloniei, întreținând tot odată cele mai bune raporturi cu reprezentantul Prusiei, în vederea legăturilor ce unesc acest stat cu Turcia. Benoît adaugă că, după dorința lui La Roche, l-a prezentat ministrului Rusiei.

La 17 februarie 1764, Frederic răspunde lui Benoît :

„...je suis bien aise de vous avertir que vous devez garder les dehors avec le sieur La Roche, mais ne pas vous confier aucunement à lui, ni lui faire confidence des moindres choses qui concernent les affaires présentes de Pologne, ni des mesures que j'ai prises, de concert avec la Russie, relativement à ces affaires... car vous devez savoir que je suis averti de très bon lieu que ce de La Roche, autrefois secrétaire du prince de Moldavie, n'a fait le voyage à Halle, sous prétexte de se guérir de son mal, que pour passer de là à Varsovie, sans que son dessein soit trop marqué, et qu'il fait à présent à Varsovie le métier d'un franc espion, pour informer, par le canal du prince de Moldavie, l'ambassadeur de France à Constantinople de tout ce qui se passe à présent en Pologne... Instruit du dit ambassadeur, il fait les rapports les plus malicieux et les plus odieux au prince de Moldavie, qui les fait passer ensuite à la Porte, dans le dessein de l'aggraver au possible contre la Russie“.

Regele Prusiei află că Înalta Poartă întrebase pe Marele General Comite Branicki, ca pe un vechi și credincios prietin, dacă totul este liniștit în Polonia și dacă s'a atins cineva de libertățile sale.

La 8 august 1765, Frederic, după ce dă lui Benoît deslușiri asupra politicii îndoiioase a Porței față de Polonia, adaugă: „Au reste, comme il se pourrait que le Grand-Général donnât lieu, par ses correspondances avec la Porte et par le canal de l'ambassadeur de France, à de nouvelles chicanes et méfiances contre le ministre de Pologne, il conviendrait de donner ordre aux officiers qui commandent les postes le long du Dniestre et principalement à Suanietz, d'empêcher le cours de sa correspondance qui nécessairement passe par les mains du bacha de Chozim ou celles de l'agent du Prince de Moldavie, nommé Demille, séjournant à Czarnautz“.

La 24 iulie, Benoît înștiințează pe Suveranul său că La Roche l-a rugat a-i da știri despre măsurile militare și intențiunile Austriei, de oare ce el, La Roche, are ca instrucțiunii de a informa pe Hospodar de tot ce poate afla în privința acestei puteri. Răspunsul ce-l dă Frederic este plin de duh: „Je ne saurais rien vous dire d'autre, quant à la Cour de Vienne, dont vous puissiez faire usage vis-à-vis du sieur La Roche, agent du Prince de Moldavie, sinon que les Autrichiens rétablissent leurs forces en Hongrie, qu'ils remontent leur cavalerie et complètent leur armée et que l'Impératrice-Reine cherche à marier ses fils et ses filles“.

În anul următor, la 9 aprilie 1766, Benoît scrie

lui Frederic că se vorbește în Varsovia de o alianță între Prusia, Rusia și Austria din care Franca ar fi exclusă și cu scop „de remettre la Reine de Hongrie en possession de ce qu'elle avait autrefois dans ce royaume“. Rusia ar contribui la aceasta prin o diversiune, iar Prusia, care dorește această alianță spre a-și asigura pacinica posesie a Silesiei, ar ținea pe Francezi în eșec. Mai serie Benoît că această din urmă informație i-a dat-o La Roche și că stăpânul său, prințul Moldovei, a primit ordin de la Înalta Poartă să se încredințeze despre temeinicia acestei eventualități. Benoît n'a lipsit a arăta lui La Roche neadevărul ce se acoperia sub aceste intrigă, iar acest din urmă s'a grăbit a înlătură bănuelile Porței.

La 10 septembre, Benoît scrie din nou că agentul Hospodarului Moldovei l-a înștiințat că Curtea de la Viena caută mai mult ca ori când a se apropiă de Rusia, în paguba intereselor Prusiei și că răspunde șgomotul că s'ar fi ivit o răceală vedită între împărăteasa Catherina și regele Frederic.

Regele Frederic răspunde îndată: „Pour ce qui regarde les confidences que le sieur La Roche a prétendu vous faire au sujet des chipotages de la Cour de Vienne à Pétersbourg, je suis bien aise de vous faire observer qu'elles portent toutes la caractere d'insignes faussetés et de choses controuvées, ainsi qu'il n'y en a rien de vrai...“

Tot odată regele Frederic scrie trimisului său de Zegelin, la Constantinople: „În ceea ce privește pe Hospodarul Moldovei, pe Boscamp, residentul Poloniei la Constantinople, și pe La Roche, voința mea este să-mi comunicați tot ce veți putea afla despre ei și să informați asemenea pe ministrul meu resident Benoît, la Varsovia“.

Frederic eră cu atât mai mult doritor a fi bine informat despre aceste persoane, cu cât Marele Vizir destituisese pe agentul La Roche din cauza unor comunicații mincinoase în privința intrării trupelor rusești în Polonia, făcând tot odată pe Callimachi răspundător „cu capul său“, de știrile false ce se vor trimite la Constantinople.

De și încă necomplete, aceste documente revarsă totuș o lumină caracteristică asupra situației Țerei și a Hospodarilor față de Turcia. Aceste vremuri de dureroasă amintire, când poruncile Porței țineau loc de legi și când un vizir dispunea de viața Domnitorului, s'au prelungit încă peste întieul pătrar al secolului trecut, așa că unii din bătrânii noștri au putut fi martori la aceste fapte. Putem zice chiar că un ultim și slăbit resunet al acestor trufase porunci viziarine a străbătut încă Dunărea în primăvara anului 1877. Răspunsul l-a dat armata noastră la Plevna, la Rahova și la Smârdan. (Aplause generale.)

Doresc ca această însemnată corespondență a regelui Frederic, Marele Meu Strămoș, să ia loc în biblioteca Academiei și să deștepte interesul dvoastre. Numai prin un studiu adânc al istoriei, generațiile prezente și viitoare își vor putea face o oglindă exactă a trecutului și prețui în toată însemnatatea sa vrednicul loc ce și l-a asigurat România prin patriotismul și vitejia fiilor săi.

Din suflet ve mulțumesc pentru caldele urări cu cari salutați și de astă dată venirea Mea în mijlocul vostru, precum și pentru sentimentele de dragoste ce le arătați Mie și Familiei Mele, în ori ce împrejurări.

Urez ca lucrările Academiei să aducă, și estimp, roade bogate și folositoare scumpei noastre Români.

Terminând cuvîntarea, care fu întreruptă și acoperită cu lungi aplause, M. S. regele dăruî Academei publicațiunea, în 26 volume, a Corespondenței politice a lui Frederic cel Mare, regele Prusiei.

M. S. regele dădă în urmă cuvîntul dlui V. A. Urechia, care vorbi despre „Oligarchia și Regulamentul Organic“, și dlui Gr. G. Tocilescu, care expuse, într'o conferință, „Viața orașănească în Dobrogea în epoca antică“.

Majestatea Sa, după ce feliicită pe ambii conferențieri și Se întrețină cu dñii membri ai acestui înalt institut de cultură, se întoarse la Palat, la orele 5 după amiază.

Recepțiunea dlui I. cav. de Pușcariu.

— Corespondență particulară a „Familiei“. —

Vineri la 9/22 martie Academia Română a ținut ședință publică solemnă pentru recepțiunea dlui Ioan cav. de Pușcariu, ales membru al secțiunii literare în sesiunea generală din anul trecut.

Deschișându-se ședința, presidată de vicepreședintele dl Iacob Negruzzi, acesta a dat cuvîntul noului alesului membru, care înteu mulțumii pentru onoarea ce i s'a făcut, alegându-se membru al Academiei Române, — apoi ceti discursul seii de recepțiune intitulat: „Ugrinus—1291“, subiect scos din epoca lui Radu-Negru.

Recepiendarul ascultat cu atențiune, a terminat în mijlocul aplauselor generale.

Apoi s'a dat cuvîntul dlui B. P. Hașdeu, care — în numele Academiei — a salutat pe noul membru cu următoarea caldă cuvîntare :

Să fii binevenit între noi, dorite colegă.

Cerusem eu însumi și sunt fericit de a te salută din partea Academiei Române. Această plăcută sarcină o îndeplinesc pentru a doua oară. Prima-dată, sunt acum 20 de ani, respunsei aci la discursul de recepțiune al lui Ion Ghica; astăzi, cu aceeași venerațiune și cu aceeași dragoste — dragoste nefățărită și venerațiune neslugarnică — respund lui Ioan Pușcariu.

Ca și dta, Ion Ghica eră om de litere și bărbat politic totodată. Ion Ghica lucruse aice între noi, și de aceea ne este noue mai bine cunoscut. Dta înse vii de dincolo, din miază-noaptea neamului românesc, unde lupta contra intemperiiilor de tot felul este mai grea și cerul e adeseori mai întunecos decât la noi, acolo ai muncit și de aceea noue astora ne ești mai puțin cunoscut. Mulți nu știu la noi că Pușcariu a fost și poet, cântând „Strugurii“ și „Mărul“; a fost și naturalist în „Considerațiuni despre timp și spațiu“, a fost și filolog și publicist și — și nu este de mirare într'o națiune tineră încă.

În adevăr, într'o civilizațiune bătrână toate ramurile culturii sunt de demult aședate solid pe niște base definitive, astfel că fiecare ramură înfățișează o specialitate vastă, suficientă ea singură pentru avîntul unui geniu ori cât de puternic. Nu așa este la începutul unei noue civilizațiuni, unde nimic nu e pregătit de mai înainte, toate sunt în așteptare, toate

sunt de dorit, și iată de ce acolo talentele mai energice, unele mai bine, altele mai reu, se apucă de toate, dornice de a deschide toate ușile viitorului. În Germania actuală un Leibnitz s'ar fi distins într'o singură specialitate; la debutul insee al științei germane Leibnitz a trebuit să fie și filosof și matematic și filolog și istoric și jurist, adica nu uni-specialist, ci multi-specialist, de nevoie.

Talentele difere între ele, unele mai mari, altele mai mici, dar principiul este acelaș. România n'a avut pe uriașul Leibnitz; a avut totuș pe o treaptă modestă pe un Asachi sau pe un Heliade, cari au fost siliți a se vîri în toate, scotocind pretotindenea. Eu nu acuz dară pe Pușcariu de a fi scris versuri sau de a-și bate capul cu probleme ortografice, ci din contra: il justifice pe de o parte, pe de altă parte constat marea vivacitate a inteligenței sale.

Noul nostru colegă este un ardelean, ardelean în toată puterea cuvîntului, condiscipol cu Bănuțiu și cu Papiu, și tocmai aci îi stă importanța lui, căci nimenea mai bine, prea puțin d'o potrivă, au brodit adevăratele nevoi ale Ardealului sau în politică sau în știință.

Ca om de acțiune, dl Pușcariu a înțeles și a propagat prin propriul seii exemplu, că politica cea mai sănătoasă și cea mai sigură pentru frații nostri de dincolo este de a birui pe dușmani prin cultură. O probă îmi ajunge. Pus în capul unei fundațiuni, anume a macedoneanului Gozsdu, dl Pușcariu a ridicat fondul de 93 mii florini la aproape trei milioane de franci, din al cărora venit se dă astăzi vr'o sută trei-zeci de stipendii anuale la studenții săraci români.

Ca om de știință, dl Pușcariu a priceput că la Români de peste Carpați multiseculara luptă contra elementelor cutropitoare, vigoarea de rezistență și vitalitatea din ce în ce mai sporadică, se întemeiază de la început pe instituțiunea chinezaturilor, pe existența unei nobilimi naționale, pe o aristocrație curat românească, după cum a fost și la noi cești de la Dunăre. Fără o boerime pămînteană ca simbur, ca rădăcină, fără o asemenea boerime, va democrație națională nu se poate nașce, ci se va desvoltă numai doară un cosmopolitism democratic. Cele doue volume, cuprindînd documente în mare parte descoperite de însuș dl Pușcariu, despre familiile nobile române de peste Carpați, aruncă o viuă nouă lumină asupra istoriei Românimii de dincolo; și unicul regret al meu este că nu se publică mai curînd alte tesaure documentale, culesse tot de iubitul nostru colegă în curs de un semi-secol și mai bine.

Dar ce zic eu despre semi-secol! când dl Pușcariu e aproape octogenar, poate mai veteran decât noi toți cei-lalți din Academie. Și profit de aceasta împregiurare a vârstei, venerabile dle Pușcariu, — profit pe de o parte pentru a-ți ură mulți ani de activitate ulterioară pe aceeaș cale, pe de altă parte pentru a stigmatiza aci cea nouă direcție a junimeii actuale zise române, care cârteșce nencetat contra bătrânilor, unii asasinând babele din teorie, alții din teorie calumniând pe moșnegi. Noiăștia, moșnegi — și sîntem cam mulți în Academie, — să ne resbunăm: să ne resbunăm binecuvîntînd tinera generațiune și dorindu-i să ne 'ntreacă. Dacă noi am făcut prea puțin, de! cu atât mai lesne va fi întrecerea pentru urmașii nostri, pe când noi inițiatorii, din

nenorocire, nu aveam pe cine să întrecem, trăgând brazdă prin țelină.

Încă odată, să fii binevenit între noi, moșule Pușcariu, acela care la 1848 ți-ai căpătat numele de „stegar al Românilor“ pe Câmpul libertății de la Blaș!“

Dl B. P. Hașdeu a fost viu felicitat de toți colegii săi.

După aceste ședința s'a ridicat.

Vasile Maniū.

Sâmbătă la 10/23 martie a încetat din viață la București, distinsul membru al Academiei Române, *Vasile Maniū*, originar din Banat, de la Lugoj.

Înmormântarea-i s'a făcut luni, în 12/25 martie, după miezăzi la orele 2, participând toată Academia, reprezentanții Ateneului Român și ale altor instituții culturale, precum și un numeros public.

După sevășirea ceremoniei funebrele, dl *Iosif Vulcan*, rugat spre acest scop de colegii săi academicieni, a rostit în numele Academiei Române, următorul discurs:

Jalnicii ascultători!

În fața acestui coseiug, care conține osămintele lui Vasile Maniū, noi membrii Academiei Române stăm cu inima cernită, căci decedatul ne eră unul din cei mai devotați colegi de muncă în afirmarea culturii naționale.

Caracteristica sa principală a fost iubirea neamului românesc. Aceasta i-a inspirat toate gândirile, aceasta i-a călăuzit munca vieții întregi. N'a avut momente mai fericite, decât acelea, când a putut să lucreze pentru națiunea sa.

Plin de încredere în vitalitatea elementului românesc, entuziasmul i-a strălucit drept steuă conducătoare. A fost și densusul unul din bătrânii noștri, cari n'au cunoscut descurăgirea, al căror suflet nu s'a infiltrat de miasmele pessimismului modern: ei cu cât pedecile erau mai mari, cu atâta ei deviniau mai oțeliți.

Născut la Lugoj în Banat, la 1824, el pare o ramură ruptă din o creangă a pomului național, pe care vântul a transplantat-o în pământul rodnic al României, unde a prins rădăcini, a crescut și a produs fructe. Căci ramura adusă aici a fost sănătoasă, a avut putere de viață.

Vasile Maniū a venit aici bine pregătit, având atribuțiile trainicele intelectuale. Făcându-și studiile liceale, a terminat cursul juridic la universitatea din Budapesta, în 1846, având numai 22 de ani.

Încă de atunci datează primele sale încercări literare. Mai târziu a trecut pe terenul istoriei și la 1857 a publicat în Timișoara o lucrare intitulată: „Disertațiune istorică, critică și literară despre originea Românilor“ care a atras luarea aminte a publicului dornic de asemenea scrieri și a făcut autorului un nume bine apreciat.

Cu acest brevet de capacitate științifică a venit el în România, chemat de mai multe persoane fruntașe.

Aici ș-a continuat activitatea literară, scriind, la 1867: „Unitatea latină și cauza română în procesul naționalităților din punctul de vedere istoric, juridic și politic“, — apoi la 1869: „Misiunea occidentului latin în orientul român“, — la 1870/1: „Studii asupra chestiunii orientului“, — la 1878: „Studii asupra scrierii profesorului Yung: Romanii și Români“, — precum și câteva drame istorice.

În viața obștească, a luat parte ocupând mai multe funcțiuni distinse. În 1859 a fost avocat public la Curtea Criminală; în 1860 avocat public la Înalta Curte din București; la 1862—5 avocat al ministerului; la 1866 avocat al Eforiei la eforia spitalelor; la 1868/9 prim-președinte al Curții apelative din Iași. În mai multe rânduri deputat în cameră, până la sfârșitul vieții sale a făcut practică avocațială.

Academia Română, în considerarea meritelor sale, l-a ales membru în secțiunea istorică la 1876. Și de atunci martore ne sunt Analele noastre de activitatea lui.

Departa de vatra sa natală, nici odată nu ș-a uitat obârșia și frații de un sânge remași acolo; iubirea lor a fost cultul său. Aceasta dragoste îmi impune datoria mie, modest muncitor al culturii româneșei de dincolo, să aduc memoriei sale tributul de stimă și ultimul adio al fraților săi de peste munți.

Venerabilă matrona, care i-ai fost o viață întreagă consoartă îngrijitoare și acum ești veduva-i nemângăiată; voi ambii fi ai săi isbiți de jale, cari i-ați fost bucuria și mândria; scumpe nurori și dragi nepoți pe cari atât de mult v'a iubit dimpreună cu ai voștri; noi colegii săi de muncă, toți prietenii și cunoscuții cari impresorăm coseiugul acesta, — să ne alinăm durerea, căci bărbatul care dispăre din mijlocul nostru n'a trăit însădar, ș-a făcut datoria.

Vasile Maniū, osămintole tale pornească acum spre calea veciniceii, — iar amintirea ta să rămână între noi neuitată!

Apoi coseiugul aședat în carul mortuar, cortegiul porni spre cimiterul Belu; acolo profesorul Virgil Popescu, originar din Lugoj unde s'a născut Maniū, ș-a luat remas bun în numele Lugojenilor.

Și coseiugul fu lăsat jos în cripta familiară, în mijlocul jalei adânci.

Academia Română.

— Sesiunea generală din 1901. —

III

Distincțiunea dlui A. D. Xenopol. S'a cetit comunicarea că dl A. D. Xenopol, membru al Academiei Române, în ședința din 3/16 martie a Academiei științelor morale și politice din Paris, a fost ales corespondent al acelei Academii. Din 6 candidați, la locul remas vacant prin alegerea dlui T. C. Martens din Petersburg ca asociat, dl Xenopol, singur recomandat de către secțiunea istorică și în urma raportului acelei secțiunii, făcut de dl Alfred Rambaud, fost ministru al instrucțiunii publice în Franța și autorul frumoasei introduceri la „Histoire des Roumains de la Dacie Trajane“, a fost ales cu unanimitatea voturilor. — Comunicarea întâmpinată cu aplause, dl Xenopol a fost felicitat de toți membri.

Dl Vincentiu Babeș, întramat după boala sa îndelungată, sosind la București, s'a prezentat pentru prima-ora la Academie în ședința de la 5/18 martie.

Raportul comisiunii bibliotecii, cetindu-se, se aprobă. Raportul arată sporul mare al cărților tipărite și al manuscrisurilor, în deosebi dăruirile făcute.

Raportul comisiunii fondurilor Fétu și Scorțeanu pe 1900 arată, cum s'a împărțit cărțile menite pentru țărani. S'a esprimat dorința ca cărțile să se împartă în deosebi între elevii de pe moșiile administrate de Academie.

De la dl D. Negreanu se primesc următoarele lucrări ale sale: „Gravitatea. Curs profesat la facultatea de științe din București”; — „Elemente de fizică cuprindând și materiile cursului superior de licee”; — „Noțiuni de fizică pentru usul classelor secundare cursul inferior conform nouelor programe”.

Dl D. C. Ollănescu dăruiește Academiei Medalia în argint (vermeil) reprezentând „Marele Premiu” obținut de Academie la Expozițiunea Universală din Paris (1900), cum și reproducția în argint (plaquette d'argent bruni) a Pavilionului regal român de la aceeaș expoziție.

Dl Stefaneli, membru corespondent din Bucovina, trimite lucrarea sa „Originea câmpulungeană a lui Gavriil Banulescu, mitropolitul Kievului”. Se trimite la secțiunea istorică.

De la dl I. Delametra, profesor la Caraferia în Macedonia se primește jumătate din manuscrisul „Dicționarul macedo-român” compus de dsa și refăcut — zice autorul — după observațiunile cuprinse în raportul prezentat de dl I. Caragiani asupra lucrărilor sale. Se recomandă secțiunii literare.

Membri corespondenți în secțiunea literară. În ședința de la 10/23 martie s'a cetit procesul verbal al secțiunii literare, în care se aduce la cunoștință, că secțiunea în ședința sa de la 8/21 martie a procedat la candidarea membrilor corespondenți în cele trei locuri vacante. *Dl Iosif Vulcan* a propus pe *dl Virgil Onițiu*, directorul liceului din Brașov, autor de scrieri didactice și beletristice; *dl Iacob Negruzzi* a propus pe *dl Delavrancea*; *dl B.P. Hașdeu* pe *Haralamb G. Lecca*; *dl D. C. Ollănescu* pe *dl N. Petrașcu* și pe *dl Anghel Demetrescu*. Punându-se la vot, *dl Virgil Onițiu* a obținut 9 voturi pentru și unul contra; *dl Delavrancea* 7 voturi pentru și 3 contra. Deci membrii au fost proclamați candidați de membri corespondenți ai secțiunii. Al treilea loc vacant al lui *I. Nenițescu*, mort abia cu câteva zile mai înainte, la propunerea dlui *Titu Maiorescu*, s'a lăsat tot vacant ca omagiu memoriei de curând reposedatului. — Ședința luând act de propunerile secțiunii, alegerea s'a fixat pentru joi 15/28 martie. În ședința de marți alegerea s'a amânat pe luni la 19 martie (1 aprilie).

Dl Titu Maiorescu prezintă pentru arhivul Academiei o colecțiune de scrisori ale lui *Barițiu*, *Saguna*, *Alexandru Golescu* (*Arapilă*) adresate părintelui său *Ioan Maiorescu*. Academia, prin rostul președintelui, aduce mulțumiri donatorului.

LITERATURĂ.

Calvar. Dna Smara, cunoscuta scriitoare din București, bine cunoscută și din coloanele revistei noastre, a scos la lumină în București un nou volum de poezii sub titlul pus la începutul acestor rânduri. Volumul e dedicat reginei Elisabeta a României, care a primit dedicațiunea cu obicinuita-i bunătate. La început găsim și portretul autoarei. Dintre poezii unele s'a tipărit întâia-ora în revista noastră. Cele mai multe sunt lirice, altele povestitoare. Caracterul lor general este clasicitatea. O limbă ușoară și versificație naturală. Prețul 3 lei.

Boalele țeranului român. *Dl dr. V. Babeș*, care se ocupă mult de ridicarea țeranului român, din punct de vedere igienic, a ținut sub titlul acesta o conferință în localul societății „Tinerimea Română” din București. Acum conferința a apărut tot acolo și în broșură. Autorul se ocupă de: mortalitatea mamei, de îngrijirea vicioasă a copiilor mici, de boalele copiilor; apoi trece la adulți.

DIN LUME.

Juvaerele Domnitorilor. Dintre toți Domnitorii lumii, Șahul Persiei are juvaerele cele mai prețioase. Țarul Rusiei poartă un orologiu de aur, pe care specialiștii l-au prețuit cu 4000 ruble. [Regina Victoria avea un colier din aur împodobit cu tot felul de pietre scumpe, a cărui greutate întrece peste o chilă. Pe timpul căldurilor mari nu tocmai eră plăcută purtarea unui atare colier. Regina Spaniei își schimbă pe zi inelele în degete de câte 5—6 ori. O poate face, de oră ce posedă vre-o trei sute. Tinera regină a Olandei nu poartă juvaere.

Rochii de paie. În palatul lui Tissus din Paris este expusă o rochie făcută cu totul din paie. Tinerul croitor Șubat a inventat acest fel de haine. Condus de ideea că din pae se formează diferite pălării și că este ușor a lucra cu paie, a încercat a face o rochie întreagă din împletitură de paie, ceea ce a reușit de minune. Parisienele îl și grămădesc cu comande de tot felul; astfel se pot vedea în atelierul acestui croitor rochii, jacheturi, mantele, pălării și alte lucruri făcute din pae, cu cari haine se vor plimbi Parisienele sigur încă în sezonul acesta pe bulevardele Parisului. Vorba Românului: oamenii își fac pălării de pae, de aceea n'au vitele destul iernatic.

Călindarul săptămânei.

Dum. a cincea din sft. post, ev. dela Marcu c. 10, v. 47, gl.1.a inv. 9

Diua săpt.		Călindarul vechi		Călind. nou
Duminecă	18	P. Ciril	31	Amos
Luni	19	MM. Cris. și Darie	1	April Hugo
Martți	20	SS. PP. uc. în. m. Sava	2	Franciscus
Mercuri	21	P. Iacob	3	Richard
Joi	22	M. Vasilie	4	Joia Verde
Vineri	23	C. Nicon	5	Vinerea pat.
Sămbătă	24	P. Zacharie	6	Celestin

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Proprietar, redactor răspunzător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDÁS NR. 296 b.)

TIPOGRAFIA IOSIF LÁNG IN ORADEA-MARE.